

Một số nghiên cứu về quản lý hoạt động liên kết đào tạo với doanh nghiệp tại các trường cao đẳng

Đoàn Thảo Nguyên*

*Trường Đại học Trà Vinh

Received: 4/02/2024; Accepted: 8/2/2024; Published: 15/2/2024

Abstract: Developing and monitoring training collaborations between educational institutions and businesses is a crucial task to enhance the quality and efficiency of human resource development; is a way to connect school and the world of work, solving inadequacies in the structure of Vietnam's workforce today. In addition, the results of researching the issue will contribute to deal with problems and challenges in managing training cooperation activities between colleges and businesses, which is a new approach to tackle problems in educational management, school management, and joint training activities management. This article describes how educational institutions and both domestic and foreign businesses with particular regional, industries and affiliated subjects in accordance with trends and rules in current market economic conditions.

Keywords: Management, joint training activities, businesses, colleges.

1. Mở đầu

Để phát triển nguồn nhân lực (NNL) Việt Nam đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế trong Chiến lược phát triển GDNN giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến 2045 theo Quyết định số 2239/QĐ-TTg ngày 30/12/2021 của Thủ tướng Chính phủ, đã chỉ rõ: “Phát triển giáo dục nghề nghiệp (GDNN) là trách nhiệm của các cấp chính quyền, cơ quan, tổ chức, DN, cơ sở GDNN, người dân”. Do đó, cần xây dựng những cơ chế, chính sách đẩy mạnh đào tạo theo nhu cầu xã hội, liên kết đào tạo (LKĐT) với DN và thu hút DN tham gia nhiều hơn vào đào tạo NNL chất lượng cao (như đóng góp kinh phí, tổ chức đào tạo tại DN, đầu tư CSVC đào tạo tại DN...). Vì vậy, quản lý hoạt động LKĐT với DN của các trường trong cơ chế thị trường là hướng đi hợp quy luật cung cầu, và quy luật giá trị, góp phần nâng cao chất lượng NNL được coi là chìa khóa để cạnh tranh thành công của mỗi nền kinh tế, mỗi quốc gia trong giai đoạn hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nghiên cứu hoạt động LKĐT với DN tại các trường nước ngoài

Trên thế giới, ở nhiều nước đã nghiên cứu, áp dụng LKĐT của nhà trường với DN. Các nhà nghiên cứu, nhà quản lý, nhà kinh tế... đã công bố nhiều công trình, mô hình về liên kết giữa nhà trường và DN.

Ý tưởng hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp được khởi xướng bởi triết gia người Đức, Wilhelm von Humboldt. Ông cho rằng trường đại

học ngoài chức năng cơ bản là đào tạo, cần phải thực hiện thêm chức năng nghiên cứu và hợp tác với các ngành công nghiệp. Năm 1810, ông sáng lập Đại học Berlin với tầm nhìn hoàn toàn khác biệt so với các trường đại học cùng thời, đó là tập trung phát triển hoạt động nghiên cứu để hỗ trợ đào tạo, đặc biệt trong lĩnh vực công nghệ phục vụ mục đích dân sự và quân sự. Hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp được hiểu là sự tương tác, giao dịch giữa cơ sở giáo dục đại học với các doanh nghiệp để mang lại lợi ích cho các bên. Từ khái niệm trên, có thể suy ra “Hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp bao gồm tất cả các tương tác trực tiếp hay gián tiếp, cá nhân hay phi cá nhân giữa các cơ sở giáo dục đại học và doanh nghiệp nhằm mang lại lợi ích cho các bên, bao gồm: hợp tác trong nghiên cứu và phát triển, trao đổi NNL chất lượng cao, thương mại hóa kết quả hợp tác trong nghiên cứu và phát triển, phổ biến kết quả nghiên cứu trong chương trình đào tạo, học tập suốt đời, phát triển doanh nghiệp và quản trị”. Vì vậy, quá trình hợp tác này cũng được coi là sự giao thoa giữa hai mảng học thuật và sản xuất kinh doanh.

Tác giả Dagaur, DS (1998) nghiên cứu Sự tham gia của DN vào đào tạo ở Ấn Độ, LKĐT nhằm huy động các nguồn lực từ DN và xã hội cho đào tạo nhân lực. Chính phủ Ấn Độ khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi cho sự hình thành hệ thống DN ngay tại các DN; có chính sách ưu đãi đối với lực lượng lao động có tay nghề cao, chuyên môn giỏi, đồng thời khích lệ hoạt động sáng tạo của người lao động thích ứng với

mọi môi trường làm việc. Các trường cao đẳng công nghệ và đào tạo chuyên ngành nhận đầu vào là học sinh tốt nghiệp trung học cơ sở.

Việc LKĐT giữa nhà trường với DN đã từng bước được nghiên cứu, triển khai ở nhiều nước của châu Á. Ở Thái Lan, quán triệt quan điểm “Ba kết hợp” (đào tạo, sản xuất và dịch vụ). Các trường dạy nghề gắn bó chặt chẽ với các cơ sở sản xuất và dịch vụ. Kết hợp đào tạo phong phú và đa dạng góp phần đáng kể vào việc nâng cao chất lượng đào tạo nghề, một trong những mục tiêu chiến lược của kế hoạch phát triển quốc gia lần thứ 8 (1997 - 2001) và lần thứ 9 (2002 - 2006) của Thái Lan tập trung vào phát triển NN trong nền kinh tế năng động. Để có nhân lực kỹ thuật phục vụ tại các DN sản xuất, họ đã tổ chức đào tạo tại xưởng sản xuất của mình.

Trong bài viết: “Đào tạo và phát triển kỹ năng ở các nước công nghiệp mới ở Đông Á: so sánh và bài học cho các nước đang phát triển” của Zafiriz Tzannatos & Geraint Johnes (2016) ở Châu Âu về sự hợp tác giữa các trường và DN được thực hiện với sự tham gia của trên 3.000 trường cho thấy mối quan hệ này mang lại nhiều lợi ích trực tiếp cho xã hội, cho các DN, nhà trường, giảng viên, nhà nghiên cứu, SV trong nhiều vấn đề liên quan đến giảng dạy, nghiên cứu và chuyển giao kiến thức-kỹ thuật và công nghệ. Do đó sự hợp tác giữa các trường đại học, các CSGD với DN đóng một vai trò rất quan trọng trong việc nâng cao chất lượng đào tạo và sức cạnh tranh của nguồn lực.

Qua các công trình nghiên cứu trên thế giới chiến lược LKĐT là lấy người học làm trung tâm và các vấn đề thực tiễn đặt ra trong nền kinh tế, xã hội hiện tại mà các sinh viên quan tâm làm nền tảng. Theo tác giả các mô hình đào tạo Trường trong DN nhấn mạnh vai trò đào tạo của DN với giáo viên chính là những thợ bậc cao, những kỹ sư lành nghề trong DN kèm cặp hướng dẫn sinh viên trên những thiết bị máy móc của DN. Sinh viên sẽ từng bước đảm trách những công việc từ đơn giản đến trung bình và được tăng dần độ phức tạp, việc nghiên cứu kinh nghiệm LKĐT của một số tác giả ở nước ngoài có ý nghĩa quan trọng, trên cơ sở đó rút ra một số bài học kinh nghiệm có thể áp dụng phù hợp và bền vững với điều kiện Việt Nam.

2.2. Nghiên cứu hoạt động LKĐT với DN tại các trường trong nước

Quan hệ liên kết đào tạo giữa các trường cao đẳng - đại học ở Việt Nam và DN đã và đang trở thành một bộ phận quan trọng trong chiến lược nâng cao hiệu quả, đổi mới nền khoa học- giáo dục của quốc gia,

đặc biệt là các quốc gia đang phát triển. Việc tăng cường quan hệ liên kết đào tạo giúp tạo ra những liên minh kinh tế bền vững, hình thành khu vực kinh tế giàu sức cạnh tranh.

Tác giả Đỗ Văn Tuấn (2010), nghiên cứu về “Quản lý đào tạo ở các trường cao đẳng nghề đáp ứng nhu cầu xã hội”, đã đề xuất các biện pháp quản lý đào tạo ở các trường cao đẳng nghề đáp ứng nhu cầu xã hội như sau: Điều chỉnh nội dung, chương trình đào tạo phù hợp với mục tiêu dạy nghề các trình độ; xây dựng đội ngũ giáo viên; chỉ đạo đổi mới phương pháp giảng dạy của giáo viên và học tập của sinh viên; xây dựng kế hoạch và tổ chức LKĐT với các cơ sở sản xuất; tăng cường đầu tư, sử dụng, bảo quản cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học. Khi đề cập đến “Mối quan hệ giữa đào tạo nghề và sử dụng lao động hiện nay” tác giả cũng cho rằng, trước yêu cầu cấp bách về đào tạo nghề đáp ứng được yêu cầu của xã hội hiện nay, việc đẩy mạnh sự hợp tác giữa các cơ sở đào tạo nghề với các DN sử dụng lao động cần phải được định hướng, duy trì chặt chẽ và mở rộng.

Tác giả Nguyễn Phan Hòa (2014), nghiên cứu “Quản lý LKĐT giữa cơ sở dạy nghề với DN tại thành phố Hồ Chí Minh”, đã đề ra hai nguyên tắc trong LKĐT giữa cơ sở giáo dục nghề và DN là cộng đồng trách nhiệm và chia sẻ lợi ích. Đồng thời đề xuất 3 mức độ liên kết: Liên kết toàn diện, liên kết có giới hạn và liên kết rời rạc. Trong đó, tác giả trình bày về thực trạng LKĐT giữa cơ sở dạy nghề với DN tại TP. HCM, cho thấy rằng mối quan hệ giữa cơ sở dạy nghề và DN chưa thực sự hiệu quả, DN còn chưa quan tâm đến công tác ĐTN. Từ những yêu cầu đặt ra của thực tiễn, tác giả đề xuất về mô hình LKĐT nghề giữa cơ sở dạy nghề và DN, cũng như một số biện pháp để thực hiện mô hình liên kết này.

Tác giả Đoàn Như Hùng (2016), khi giới thiệu về “LKĐT giữa cơ sở GDNN với DN ở một số nước trên thế giới và Việt Nam”, đã trình bày về các hình thức liên kết (ở Mĩ, CHLB Đức, Nhật Bản, Việt Nam), hợp tác giữa cơ sở GDNN với DN khảo sát ở Bắc Ninh, Hà Nội, Đồng Nai); lợi ích của các bên trong việc liên kết này; mô hình đào tạo liên kết của nhà trường với DN (ở khu vực Châu Âu – Châu Mĩ, khu vực Châu Á, mô hình ở Việt Nam); nêu 13 hình thức phối hợp giữa cơ sở GDNN với DN; các yếu tố thúc đẩy hoặc kìm hãm đến LKĐT giữa cơ sở GDNN với DN.

Nhóm tác giả Đỗ Thế Hưng, Phạm Thanh Tùng, Nguyễn Thị Thu Thủy (2016) nghiên cứu “Mối quan hệ giữa nhà trường với DN ở một số nước trên thế giới và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam”, cho rằng,

cần phải thiết lập mối quan hệ hợp tác bền vững giữa trường đại học với DN. Sự hợp tác đó sẽ mang lại lợi ích cho cả hai bên và cho xã hội, sẽ xóa bỏ được khoảng cách giữa lý thuyết với thực hành, giữa đào tạo với sử dụng, giữa tốt nghiệp với việc làm. Từ việc giới thiệu về mối quan hệ giữa nhà trường với DN ở Đức, Mỹ và Canada, liên hệ với thực trạng mối quan hệ hợp tác giữa nhà trường và DN ở Việt Nam, các tác giả đã rút ra những bài học kinh nghiệm cho Việt Nam trong việc thúc đẩy mối quan hệ hợp tác của nhà trường với DN.

Các hình thức hợp tác giữa trường đại học và DN ban đầu được ghi nhận tại các quốc gia châu Âu, và sang tới đầu những năm 2000, nhiều hình thức mới bắt đầu phát triển tại các nền kinh tế châu Á- Thái Bình Dương. Nghiên cứu của Đinh Văn Toàn (2016) đưa ra bảng tổng hợp 8 hình thức hợp tác đại học- doanh nghiệp được triển khai trên thế giới. Theo đó, các hình thức hợp tác này gồm: (1) DN tiếp nhận sinh viên đến thực tập; (2)

Hội thảo khoa học (2021), “Giải pháp nâng cao hiệu quả liên kết giữa cơ sở đào tạo và DN”, đã tổ chức tại Trường ĐH Thủ đô Hà Nội. Liên kết giữa nhà trường và DN là xu hướng và cầu nối quan trọng trong việc đảm bảo, nâng cao CLĐT, đồng thời là cách thức để nâng cao chất lượng NNLD đầu vào của đơn vị sử dụng lao động, DN. Các Trường cao đẳng - đại học hiện đang đào tạo theo định hướng ứng dụng nghề nghiệp, sinh viên được đào tạo sát với thực tế nghề nghiệp và có nhiều cơ hội tiếp cận DN tuyển dụng. Tuy vậy, làm thế nào để nâng cao hiệu quả liên kết giữa cơ sở đào tạo và DN là một thách thức. Tại Hội thảo, các đại biểu đã tập trung thảo luận thực trạng hoạt động liên kết hợp tác giữa DN và các Trường cao đẳng - đại học ; trao đổi giải pháp nhằm thúc đẩy sự liên kết hiệu quả, bền vững giữa nhà trường và DN trong hoạt động đào tạo, nghiên cứu khoa học, phát triển thương hiệu của nhà trường và DN.

Ngân Anh (2024), nghiên cứu Hai hình thức LKĐT trong GDNN. Thứ nhất là liên kết phối hợp đào tạo. Theo đó, đơn vị phối hợp liên kết đào tạo trực tiếp tham gia giảng dạy, phối hợp quản lý quá trình đào tạo và bảo đảm điều kiện CSVC, thiết bị để thực hiện liên kết đào tạo, hoặc chỉ tham gia vào hoạt động giảng dạy trong chương trình LKĐT, Thứ hai là liên kết đặt lớp đào tạo. Về tổ chức, đơn vị chủ trì LKĐT chủ trì, phối hợp đơn vị liên kết đào tạo chuẩn bị các điều kiện về CSVC, thiết bị, đội ngũ nhà giáo theo quy định trong chương trình đào tạo và chuẩn CSVC, thiết bị tối thiểu để tổ chức đào tạo theo các hình thức liên kết bảo đảm chất lượng đào tạo.

Trong các công trình nghiên cứu của các tác giả trong nước đã nêu rõ vị trí, tầm quan trọng của hoạt động bồi dưỡng giáo viên dạy nghề theo chuẩn nghề nghiệp ở các bậc học là việc quan trọng để hoạch định kế hoạch chiến lược dài hạn, ngắn hạn để thực hiện bồi dưỡng giáo viên đạt chuẩn hiệu quả và mục tiêu đã đề ra, làm nền tảng cho việc thiết kế hệ thống và bồi dưỡng giáo viên. Chính quan niệm “giáo dục liên tục hay còn gọi là giáo dục suốt đời” đã làm thay đổi căn bản nhiệm vụ của hoạt động bồi dưỡng giáo viên hiện nay.

3. Kết luận

Quản lý hoạt động LKĐT của trường cao đẳng với DN là quá trình tác động của trường cao đẳng và DN nhằm thực hiện mục tiêu phát triển bền vững NNLT kỹ thuật, thực hiện được mục tiêu đào tạo của cả nhà trường và mục tiêu sản xuất của DN. Quản lý hoạt động LKĐT của trường cao đẳng với DN là một yêu cầu cần thiết trong hoạt động của cả nhà trường và DN, nhằm góp phần phát triển kinh tế xã hội, phát triển bền vững nguồn nhân lực, giải quyết những bất cập hiện nay giữa đào tạo và thị trường lao động. Để quản lý hiệu quả hoạt động LKĐT của trường cao đẳng với DN phải căn cứ vào bản chất, chức năng của hoạt động quản lý, được vận dụng phù hợp điều kiện cụ thể của nhà trường và DN, trong một bối cảnh thời gian và không gian nhất định. Vì vậy, quản lý hoạt động LKĐT của trường cao đẳng với DN chỉ thực hiện các kết quả trên cơ sở thực hiện hai bên cùng cộng đồng trách nhiệm và chia sẻ lợi ích, phải đưa lại lợi ích về đào tạo, về sản xuất kinh doanh, lợi ích cho người học và cho xã hội cùng phát triển.

Tài liệu tham khảo

1. Bernd Praetzel (2004), *Giải pháp đào tạo nghề từ hệ thống kép*, CHLB Đức.
2. Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (2010), *Xây dựng cơ chế, chính sách, mô hình liên kết giữa nhà trường và DN trong đào tạo nghề cho người lao động*, Đề tài mã số 2008-02-05, Nxb Lao động, Hà Nội.
3. Đinh Văn Toàn (2016). *Hợp tác đại học- doanh nghiệp trên thế giới và một số gợi ý cho Việt Nam*. Tạp chí Khoa học ĐHQGHN: Kinh tế và Kinh doanh, 32(4), 69-80.
4. Đoàn Như Hùng (2016), *Liên kết đào tạo giữa cơ sở GDNN với DN ở một số nước trên thế giới và Việt Nam*, Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 1.
5. Lương Thị Tâm Uyên (2012), *Một số biện pháp phối hợp đào tạo giữa cơ sở dạy nghề và DN*, Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 78, tháng 3-2012